

БЕРТРИС СМОЛЛ

АДОРА

Візантійська принцеса

БЕРТРИС СМОЛЛ

АДОРА

Візантійська принцеса

Візантія, XIV століття.

Адора була найкоштовнішим камінцем серед усіх скарбів світу. Її волосся спадало ніжними хвилями на витончені плечі, а в очах бриніли лелітки спокуси. Цей фіалковий погляд раз і назавжди причарував та полонив принца Мурада. Їм судилося зустрітись у квітучому саду, щоб ніколи не розлучатися. Перший поцілунок став благословенням і ніжною мукою. Та Адора змалечку пов'язана шлюбними узами із султаном Орханом. Невже вона стане іграшкою в руках нелюбача?.. І які ще випробування постануть на її шляху до щастя з коханим?

18+

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-8128-8

9 786171 281288

БЕРТРИС
СМОЛЛ

BERTRICE
SMALL

ADORA

A NOVEL

БЕРТРИС
СМОЛЛ

АДОРА
Візантійська принцеса

РОМАН

ХАРКІВ 2020 КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
С51

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Публікується з дозволу *Ethan Ellenberg Literary Agency*
за сприяння «Агентства Александра Корженевского»

Перекладено за виданням:
Small B. Adora : A novel / Bertrice Small. —
Cerridwen Press. — 416 p.

Переклад з англійської Юліани Зеленої

ISBN 978-617-12-8128-8
ISBN 978-1-419956795 (англ.)

© Bertrice Small, 2014
© DepositPhotos.com / kobrin-
photo, anashkin, обкладинка,
2020
© Hemiro Ltd, видання україн-
ською мовою, 2020
© Книжковий Клуб «Клуб Сімей-
ного Дозвілля», переклад та
художнє оформлення, 2020

Цю книгу я з любов'ю присвячую
мої мамі, Доріс Стін Вілльямс, яка,
як і Адора, завжди пам'ятала, хто вона.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ

1341–1346

Був ранній ранок, і сірі тумани клубочилися над нерухомими водами затоки Золотий Ріг. Місто Костянтина спало, ще не знаючи, що його імператор помер.

Самотня постать, непомічена охоронцями, покинула Імператорський палац і попрямувала крізь просторий зелений парк позаду Сенату. Чоловіком, який так цілеспрямовано крокував до палацу Мангана, був Іоанн Кантакузин — фактичний правитель Візантійської імперії останні тринадцять років. Позаду нього залишився Андронік III, який лежав на смертному одрі.

Чарівний Андронік ненавмисно став причетним до вбивства свого молодшого брата й подальшої ранньої кончини батька. Він був змушений скинути з трону свого божевільного діда Андроніка II, адже той поклявся його вбити. Андронік став імператором лише завдяки повній підтримці та допомозі свого хорошого друга Іоанна Кантакузина — одного з найсвітліших умів Візантії.

Проте коли Андронік III отримав те, чого найбільше хотів, він зрозумів, що полювання, бенкети й красиві жінки цікавлять його куди більше, ніж державні обов'язки. Тому залишив цю ношу своєму надійному раднику — Іоанну Кантакузину. Іоанн трудився не покладаючи рук.

Уряд працював справно. Усі бажання імператора задовольнялися.

Мати імператора Ксенія-Марія та його дружина Анна Савойська не довіряли Кантакузину. Вони знали, що радник був доволі амбітним. Однак Андронік не збирався відсторонювати друга, який так добре йому служив.

Та зараз Андронік був мертвий, а його спадкоємцю ще не виповнилося й одинадцяти. Імператорська родина випередила Іоанна Кантакузина: вони встигли отримати передсмертний підпис Андроніка, який засвідчував, що імператриця Анна ставала єдиною регенткою для неповнолітнього імператора. Іоанн Кантакузин не мав наміру віддавати владу в руки мстивої італійки та її священників. Назривала громадянська війна.

Однак спершу Іоанн мав подбати про безпеку власної сім'ї. Імператриця не зупиниться на одному вбивстві. Кантакузин усміхнувся, подумавши, що й він теж.

Його старший син, п'ятнадцятирічний Іоанн, залишиться з ним. Шестирічного Матвія можна відправити в монастир при церкві Святого Андрія, поблизу воріт Пеге. Зоя, його друга дружина, чотири доньки та племінниця відправляться в жіночий монастир. Іоанн вірив, що набожна Анна не осквернить релігійну святиню.

Його перша дружина, Марія Бурська, померла, коли їхній старшій дочці Софії було майже три, а малому Іоанну п'ять. Він оплакував її рік, а потім одружився з грецькою принцесою Зоєю Македонською. Через десять місяців після весілля народилася Олена, якій зараз вісім, через вісімнадцять місяців з'явився його молодший син, а ще через два роки — наймолодша дочка Феодора,

якій зараз чотири з половиною. Ще були хлопчики-двійнята, які померли через рік під час епідемії. Зараз Зоя знову носила дитину під серцем.

Увійшовши в палац Мангана, він поспішив до своїх покоїв, але його перестрів лакей Лев.

— Він помер, пане?

— Так, — відповів Іоанн. — Кілька хвилин тому. Відвези Матвія в монастир при церкві Святого Андрія, нехайно. Я заберу дружину й дівчат.

Він поспішив до жіночого крила будинку, чим приголомшив охоронців-євнухів, які задрімали біля дверей.

— Попрощайся з Матвієм, кохана, — сказав він Зої. — Лев зараз забере його в монастир Святого Андрія.

Це був не час для тривалих дискусій. Ввійшовши в спальню, яку ділили його старша дочка Софія та племінниця Євдокія, він розбудив їх.

— Одягайтеся. Імператор помер. Ви вирушаєте у Влахернську церкву Богородиці заради своєї безпеки.

Софія мляво потягнулася, її нічна сорочка сповзла й оголила одну з пухких золотавих грудей. Вона відкинула своє вугільно-чорне волосся назад, а її червоний ротик надувся. Вона з кожним днем усе більше нагадувала йому її матір. Оскільки він не міг видати її заміж прямо зараз, то жіночий монастир був для неї найкращим місцем.

— Ох, батьку! Чому ми маємо їхати в монастир? З початком громадянської війни тут буде так багато вродливих солдатів!

Він не пристав на суперечку, але помітив відблиск хтивості в її очах.

— У вас п'ять хвилин, — суворо сказав він, направляючись до спальні молодших дочок.

Тут він зупинився, дозволивши собі насолодитися виглядом двох маленьких сонних дівчат. Його чарівна Олена була дуже схожа на Зою, мала таке ж золотисте світле волосся й небесно-блакитні очі. Одного дня вона стане дружиною Андронікового спадкоємця.

Маленька Феодора спала, посмоктуючи великий палець, а крізь бавовняну сорочку проглядалися солодкі лінії її невинного маленького тіла. Вона була для нього загадкою. Він часто дивувався, чому серед усіх його дітей у неї єдиної був його швидкий розум і розвинена інтуїція. Незважаючи на свій дитячий вік, Феодора здавалася значно старшою. У неї були делікатні риси обличчя, як у його матері: колись вона виросте й стане надзвичайною красунею. Кольори її волосся та очей були унікальними в їхній сім'ї. Вона мала світло-сметанкову шкіру з ніжним абрикосовим рум'янцем. Каштанове волосся переливалося золотистими вогнями. Непристойно довгі темні вії з позолотою на кінчиках ховали чарівні очі, які змінювали відтінок від аметистового до темно-фіолетового. Несподівано ці очі розплющилися й поглянули на нього.

— Що таке, тату?

Він усміхнувся до неї.

— Нічого страшного, пташеня. Імператор помер, тому ти, Олена й ваша мама вирушаєте в монастир Святої Варвари.

— Буде війна?

Вона знову захопила його зненацька, і несподівано для себе він відповів чесно.

— Так, Феодоро. Імператриця дістала підпис. Тепер вона єдина регентка.

Дівча кивнуло.

— Я розбуджу Олену, тату. Скільки в нас часу?

— Тільки щоб одягнутися, — відповів він.

Іоанн вийшов з кімнати, вражений тим, як швидко вона схопила суть ситуації. Якби ж вона була хлопчиком!

Феодора Кантакузина піднялася з ліжка. Спокійно налила води в чашу, вмилла обличчя й руки. Потім накинула просту зелену сукню-туніку на нічну сорочку й взяла свої маленькі ніжки в чобітки. Наповнивши чашу чистою водою, вона підготувала рожеву туніку й ще одні чобітки для сестри.

— Олено, — гукнула вона, — Олено, вставай!

Олена розплющила красиві блакитні очі й роздратовано поглянула на сестру.

— Мала, надворі ще темно. Нащо ти мене будиш?

— Імператор помер. Ми їдемо в монастир Святої Варвари з мамою. Одягайся, якщо не хочеш потрапити в кімнату тортур старої Ксенії-Марії.

Олена швидко схопилася на ноги й гукнула до Феодори:

— Куди ти?

— Знайду маму. А ти поспіши!

Феодора побачила маму, коли та прощалася з Матвієм на подвір'ї палацу. Брат був лише на два роки старший за Феодору, і вони були досить близькі. Вони міцно обійнялися, і Матвій прошепотів:

— Я боюся, Фео. Що з нами буде?

— Нічого страшного, — заспокоїла вона, але подумала, що він надто ніжний хлопчик. — Батько відправляє

нас у монастир для безпеки. Скоро ми знову будемо разом. Крім того, ти маєш радіти, що нарешті втечеш від усіх нас, жінок!

Ці слова його заспокоїли, тож він відпустив її з обіймів і повернувся до матері. Поцілував її, осідлав коня й мужньо вирушив у місто разом із Левом.

Наступними від'їжджали Софія та Євдокія, яких, на їхній захват, супроводжувала група гвардійців з охорони Кантакузина. Дівчата прихорошувалися й хихотили, навмисно нашттовхуючись грудьми на руки й спину молодих солдатів. Зоя зробила їм різке зауваження. Вони похмуро на неї глянули, але послухалися. Вона була хорошою мачухою, ліберальнішою за більшість, і дівчата це знали.

Іоанн Кантакузин вирішив супроводжувати дружину й молодших дочок. Він розумно розподілив свою сім'ю по різних місцях, щоб краще приховати їхнє місце перебування. Монастир Матвія розташовувався біля воріт Пеге в західному кінці міста. Жіночий монастир Софії і Євдокії був біля Влахернійських воріт у найбільш північній частині міста. Зоя з молодшими дочками відправляється в монастир Святої Варвари на ріці Лікус за межами старих стін Костянтина, біля П'ятих військових воріт.

Іоанн допоміг вагітній дружині сісти в носі поруч із Феодорою та Оленою. Уже світало, і кольори веселки, що просіювалися крізь сірі й золоті хмари, вигравали на водах Золотого Рогу.

— Це найкрасивіше місто у світі! — вигукнула Феодора. — Я не хочу його ніколи покидати.

Зоя усміхнулася до дочки.

— Тобі колись доведеться, Фео. Одного дня ти, швидше за все, вийдеш заміж за принца, який живе в інших краях. І покинеш це місто.

— Я радше помру! — пристрасно заявила дитина.

Зоя знову усміхнулася. Феодора, хоч і успадкувала батьків гострий розум, усе ж була типовою жінкою. Рано чи пізно вона навчиться приймати це. Зоя подумала, що одного дня її дочка зустрине свого чоловіка, і тоді місто для неї втратить значення.

Вони проминули церкву Святої Феодосії, і хоча ще не вийшли за межі міста, однак краєвид став більш приміським, з комфортабельними віллами серед чарівних садів. Вони перетнули міст над річкою Лікус і звернули з головного шляху на ґрунтову дорогу. Подолавши близько милі, вони знову повернули праворуч й опинилися біля величних бронзових воріт серед побілених цегляних стін монастиря Святої Варвари. На вході їх зустріла настоятелька — преподобна мати Тамара. Іоанн Кантакюзин опустився на коліно й поцілував каблучку на тонкій аристократичній руці, яку вона йому простягнула.

— Прошу про притулок на невизначений термін для моєї дружини, дочок та ще не народженої дитини, — офіційно попросив він.

— Притулок буде надано, — відповіла висока сувора жінка.

Він піднявся, допоміг Зої вийти з нош і представив її. Коли вийшли діти, обличчя матері Тамари подобришало.

— Мої доньки: принцеса Олена та принцеса Феодора, — тихо промовив Іоанн.

«Ага, — подумала черниця, — ось як він це подає. Що ж, його сім'я має право на такі титули, хоч вони й рідко їх використовують».

Відвівши дружину вбік, Іоанн Кантакузин тихо перемовився з нею, а тоді ніжно поцілував. Потім він повернувся до своїх дочок.

— Якщо я принцеса, — сказала Олена, — значить, я мушу вийти заміж за принца. Чи не так, батьку?

— Так, котику, ти принцеса, але я хочу, щоб одного дня ти стала імператрицею.

Олена широко розплющила свої блакитні очі. А тоді запитала:

— А Феа теж стане імператрицею?

— Я ще не вибрав чоловіка для Феодори.

Олена подивилася на молодшу сестру переможним поглядом.

— Чому б не видати її за турецького султана? Може, йому подобаються фіолетові очі.

— Я ніколи не вийду за того старого невірного! — викрикнула Феодора. — Це зробить мене нещасною. А та-то ніколи цього не допустить!

— Ти будеш зобов'язана вийти за нього, якщо батько так скаже, — самовдоволено відповіла Олена. — І тоді ти покинеш це місто! Назавжди!

— Якщо я вийду за того старого, — відповіла Феодора, — я хочу побачити, як він захопить це місто. Тоді я стану імператрицею, а не ти!

— Олено! Феодоро! — злегка гримнула Зоя, але Іоанн Кантакузин щиро розсміявся.

— Ох, пташко, — засміявся він, скуповджуючи волосся Феодори, — ти точно мала народитися хлопчиком! Яка пристрасть! Яка сила духу! Який до біса логічний розум! Я знайду для тебе найвигіднішого чоловіка, обіцяю.

Зігнувшись, він поцілував дочок, а тоді пішов до воріт, осідлав коня, помахав рукою й поїхав геть, спокійний, що його сім'я в безпеці. Тепер він може розпочинати боротьбу за трон Візантії.

Це буде нелегка війна, бо люди Візантії розривалися серед фаворитів. І Палеологи, і Кантакузини були давніми шанованими родами.

Люди поставали перед вибором: підтримати малолітнього сина попереднього імператора чи чоловіка, який фактично керував державою упродовж багатьох років? Також прихильники Кантакузина мали підозру, що імператриця Анна Савойська планувала повернути Візантію знову до ненависного Риму.

Іоанн Кантакузин та його старший син покинули місце й повели своє військо проти малого Іоанна Палеолога. Жодна зі сторін не хотіла завдати шкоди їхньому улюбленому Константинополю, тому вони вирішили змагатися за його стінами.

І хоч Кантакузин віддавав перевагу дипломатії, а не військовим діям, у нього не було вибору. Обидві імператриці бажали його смерті, і те, що мало стати швидкою перемогою, перетворилося на затяжну війну, під час якої непостійні візантійці частенько змінювали сторону. Зрештою, Іоанн Кантакузин заручився підтримкою турецького султана, який правив на іншому березі Мармурового

моря. Незважаючи на те, що візантійські наймані солдати билися добре, Кантакузин не був упевнений, що багато з них залишаться йому вірними, коли їм запропонують вищу плату. Йому була потрібна армія, на яку можна покластися.

Султан Орхан перед цим уже отримав прохання про допомогу від прихильників Палеолога. На жаль, вони запропонували лише гроші, а султан знав, що імператорська казна пустувала. Натомість Іоанн Кантакузин запропонував золото, яке він справді мав, фортецю Цимпу на Галліполійському півострові та свою молодшу дочку Феодору. Якби Орхан прийняв цю пропозицію, завдяки Цимпі він забезпечив би туркам шлях у Європу, та ще й без жодної краплі крові. Це була надто спокуслива пропозиція, тому султан пристав на неї. Шість тисяч його найкращих воїнів відправилися до Іоанна Кантакузина й разом із візантійськими солдатами захопили міста на узбережжі Чорного моря, розгромили Фракію та серйозно залякали Адріанополь. Скоро вони взяли в облогу Константинополь, у якому ховався молодий імператор.

Перебуваючи в безпеці стін монастиря Святої Варвари, мала Феодора нічого не знала про своє майбутнє одруження з чоловіком, який на п'ятдесят років за неї старший. Але її мати знала, і Зоя плакала через те, що її прекрасну дитину принесуть у жертву. Однак саме такою була доля принцес, цінність яких полягала у шлюбних домовленостях. Зоя навіть подумала, що султан допомагав Іоанну лише тому, що бажав Феодору. Вона була побожною жінкою, а церква підтримувала чутки про жорстокість невірних. Занепокоєній матері не спало на думку, що насправді султан бажав Цимпу.

Олена зловмисно повідомила цю новину молодшій сестрі. Вона була на чотири роки старша за Феодору, і хоч мала зовнішність янгола: золоте волосся й чарівні блакитні очі, — була егоїстичною, пихатою та жорстокою. Лагідна Зоя не могла вплинути на дочку.

І от одного дня, коли мати Тамара залишила дівчат самих практикувати новий шов у вишивці, Олена прошепотіла:

— Тобі вже вибрали чоловіка, сестро, — а тоді продовжила, не чекаючи на відповідь Феодори: — Ти станеш третьою дружиною старого бусурмана. І проведеш решту днів замкненою в гаремі... поки я буду правити Візантією!

— Ти брешеш! — вигукнула Феодора.

Олена захихотіла.

— А от і ні. Запитай маму. Вона багато плаче через це останнім часом. Батькові були потрібні надійні солдати, і він запропонував тебе в обмін на військо. Я чула, що турки люблять спати з малими дітьми. Навіть хлопчиками! Вони... — і Олена стишила голос, описуючи особливо огидні збочення.

Феодора зблідла, повільно сповзла на підлогу й знепритомніла. Олена хвилину з цікавістю дивилася на неї, а тоді покликала по допомогу. На запитання матері вона відповіла, що не розуміє, чому сестра зомліла. Але цю брехню швидко викрили, коли Феодора прийшла до тями.

Зоя рідко вдавалася до фізичних покарань щодо дітей, але цього разу вона була така розлючена, що кілька разів ляснула по самовдоволеному обличчю Олени.

— Заберіть її! — наказала вона слугам. — Заберіть її від мене, поки я не забила її до смерті!

Після цього Зоя ніжно обійняла свою наймолодшу доньку.

— Ось так, моя маленька. Не засмучуйся, моя люба. Усе не так погано.

Феодора хлипала.

— Олена сказала, що султан любить спати з маленькими дівчатками. Вона сказала, що він зробить мені боляче! Бо коли чоловік кохається з жінкою, їй боляче, а маленьким дівчатам ще більше! Я ще не жінка, мамо! Я точно помру!

— Твоя сестра навмисно повелася так жорстоко, і вона сама не знає, що каже. Так, Феодоро, ти вийдеш заміж за султана. Твоєму батькові була потрібна допомога, яку міг надати Орхан, а ти ще не була заручена. Це привілейований обов'язок кожної принцеси — допомагати своїй сім'ї, погоджуйчись на вигідний шлюб. Яку ще користь може принести жінка?

Проте ти не будеш жити в домі султана до настання в тебе днів крові, — продовжила Зоя. — Твій батько домовився про це. Якщо тобі пощастить, Орхан помре раніше, а ти повернешся додому й вийдеш заміж за християнина. До того ти житимеш у власному будинку, захищеному стінами монастиря Святої Катерини в Бурсі. Твоє перебування там гарантуватиме батькові допомогу османів.

Дитина засопіла й притулилася ближче до матері.

— Я не хочу туди. Не змушуй мене, мамо, будь ласка. Я краще стану черницею й залишуся тут, у монастирі Святої Варвари.

— Дитино! — вигукнула Зоя, і Феодора остовпіло глянула на шоковане обличчя матері. — Ти хіба не чула,

що я зараз казала? Ти — Феодора Кантакузина, візантійська принцеса. У тебе є обов'язки. Твій обов'язок — допомагати своїй сім'ї як тільки можеш, *ніколи* не забувай про це, моя донечко. Виконувати обов'язки не завжди приємно, але наші обов'язки вирізняють нас з-поміж натовпу. Прості смертні існують лише, щоб задовольняти власні бажання. Ніколи не ухиляйся від виконання свого обов'язку, моя найдорожча донечко.

— Коли я маю поїхати? — пошепки запитала дитина.

— Твій батько зараз тримає місто в облозі. Коли він візьме його, тоді побачимо.

Але захопити Константинополь було не так легко. З боку суші в три рівні підіймалися стіни завтовшки сім з половиною метрів, а перед ними пролягав рів шириною вісімнадцять і глибиною майже сім метрів. У мирні часи рів був сухим, але під час облоги його наповнювали з численних труб. Перша стіна була низькою, і за нею ховалися лучники. Наступна піднімалася на вісім метрів та захищала більшість війська. Далі йшов третій, найміцніший, вал. У вежах, що з них деякі досягали двадцяти одного метра, розмістилися лучники, машини з грецьким вогнем і катапульти. З боку моря Константинополь був захищений однією стіною та вежами, встановленими на однакових відстанях, які закривали кожну із семи гаваней. Через Золотий Ріг було натягнуто товстий ланцюг, який перегороджував шлях непроханим кораблям. А на другому боці затоки два передмістя Галата й Пера були теж добре захищені стінами.

Місто тримало облогу вже рік. Увесь цей час його ворота залишалися зачиненими для Іоанна Кантакузина.

Але присутність його армії на континентальній частині та турецького флоту біля гаваней починала давати свої плоди. У місті стала закінчуватись їжа та інші припаси. Люди Кантакузина знайшли джерело головних міських акведуків і перенаправили його в інший бік, тож водопостачання Константинополя теж було відрізано.

Потім спалахнула чума. Дівчинка, яку Зоя Кантакузина народила в монастирі, померла. Обезумівши від думки, що він може втратити Феодору, а значить і допомогу султана, Іоанн Кантакузин вирішив влаштувати втечу для своєї дружини й двох молодших дочок.

Зі всього монастиря Святої Варвари лише дві людини знали про їхній план: преподобна мати Тамара й маленька черниця, яка чергувала біля воріт. Для втечі вибрали темну безмісячну ніч. За щасливим збігом обставин, тієї ночі була ще злива.

Одягнувши монаший одяг, Зоя з двома дочками вислизнули зі своїх покоїв і вирушили до П'ятих військових воріт. Серце Зої несамовито гупало, а рука, у якій вона тримала ліхтар, щоб освітлювати свій шлях, нестримно тряслася. Усе життя біля неї були слуги. Вона взагалі ніколи не гуляла містом, і тим більше не виходила з дому без супроводу. Це була найбільша пригода в її житті, та незважаючи на страх, вона йшла рішуче й глибоко дихала, стримуючи свою тривогу.

Пориви сильного вітру шарпали їхні грубі темні спідниці. З неба починали падати великі краплі дощу. Олена заскиглила й одразу почула суворий наказ мовчати. Феодора йшла, схиливши голову. Місяці, протягом яких її батько тримав в облозі місто, були для неї благословен-

ним відтермінуванням. У кінці цієї подорожі її чекав наречений — турецький султан, — і Феодора цього смертельно боялася. Незважаючи на запевнення матері, вона не могла забути злі слова Олени, які її так налякали. Проте вона цього не показувала. Дівчинка вирішила більше не давати Олені причин для самовдоволення й тим більше не засмучувати матір.

Над ними вималювалася вежа П'ятих військових воріт, і Зоя намацала у своєму одязі дозвіл на прохід. Його підписав візантійський генерал, який перебував у місті й мав дружні стосунки з Іоанном Кантакузином. Зоя перевірила, чи обличчя дівчат добре закриті густою чорною вуаллю.

— Пам'ятайте, — нагадала вона їм, — ви маєте тримати очі постійно опущеними, руки захованими в рукави, а язик за зубами! Олено, я знаю, що ти вже в тому віці, коли час задивлятися на молодиків, але пам'ятай, що черниць чоловіки не цікавлять. Якщо ти почнеш фліртувати, то привернеш до себе увагу й тебе впіймають. І тоді ти ніколи не станеш імператрицею, тож зверни увагу на мої слова. Через хвилину розпочалося випробування.

— Стій! Хто йде? — молодий солдат заступив їхній шлях.

Вони зупинилися. Зоя представилася:

— Сестра Ірина з монастиря Святої Варвари. Мене з моїми помічницями відправили за межі міста, щоб допомогти жінці в пологах. Ось наш дозвіл.

Охоронець кинув швидкий погляд на пергамент і сказав:

— Капітан прийме вас у вартовій кімнаті, сестро. Ви з черницями можете пройти через мій пропускний пункт, — і він вказав на шлях угору по сходах до дверей.

Вони піднімалися кам'яними сходами без поручнів, прихилившись до стіни через сильний вітер. Олена поксовзнулася й налякано скрикнула. Феодора піймала свою старшу сестру та поставила її на ноги. Нарешті вони добралися. Штовхнувши двері, вони ввійшли у вартову.

Капітан узяв пергамент з білих худих рук Зої.

— Ви лікарка? — запитав він.

Для Візантії жінки-лікарі були звичним явищем.

— Так, капітане.

— Ви можете подивитися мого солдата? Мені здається, що він зламав зап'ястя, коли впав сьогодні.

— Звісно, капітане, — лагідно відповіла Зоя з більшою впевненістю, ніж відчувала. — Але можна я зроблю це, коли повернуся? Ваш солдат не потребує негайного лікування, а жінка, до якої ми поспішаємо, — молода дружина старого бездітного купця. Її чоловік завжди був дуже щедрим до нашого монастиря, і зараз він вельми хвилюється.

Феодора зачаровано слухала розповідь матері. Зоя говорила спокійно, і її історія здавалася правдоподібною. У цей момент Феодора почала поважати матір у сто разів більше.

— Він страждає від болю, сестро, — сказав капітан.

Зоя дістала невеличку коробку й витрусила дві маленькі позолочені таблетки.

— Дайте йому ось це. Це полегшить біль, і він буде спати до мого повернення, — пояснила вона.

— Моя вдячність, сестро. Солдате Василю! Проведи лікарку та черниць через прохід під ровом, — і вправно віддавши військове вітання, капітан побажав їм безпечної дороги.

Вони мовчки пішли за солдатом вниз по сходах, а потім рушили довгим кам'яним коридором з мокрими й вкритими мохом стінами. У тунелі було сиро й дуже холодно. Темряву освітлювали лише смолоскипи, прикріплені до стін з певною періодичністю.

— Де ми? — запитала Зоя.

— Під мурами, сестро, — відповів солдат. — Я проведу вас до малих задніх воріт на іншій стороні рову.

— Ми проходимо під ровом?

— Ага, — усміхнувся він. — Лише пара метрів багнюки й кілька плиток між нами й майже цілим морем води!

Повільно ступаючи позаду матері, Феодора відчула, як від цих слів тривога почала стискати їй серце, але змогла вгамувати її. Поруч із нею Олена зблідла й важко дихала. «Тільки цього нам не вистачало, — подумала Феодора, — Олена зараз знепритомніє!» Вона простягнула руку й сильно вщипнула старшу сестру. Олена важко вдихнула й кинула на неї злісний погляд, але її щоки почали рум'яніти.

Перед ними в стіні з'явилися маленькі двері. Солдат зупинився, запалив ліхтар Зої, вставив великий ключ у дверний замок і повільно його повернув. Двері безшумно прочинилися, впустивши в тунель вітер, який зривав з них накидки. Ліхтар замерехтів.

— Бажаю успіхів, сестри, — сказав солдат, і вони вирушили в темряву ночі.

Двері за ними швидко зачинилися.

Якусь мить вони просто мовчки стояли, а тоді Зоя підняла ліхтар і вказала:

— Ось стежка. Ваш батько сказав іти нею, аж поки не зустрінемо його людей. Ходімо, уже недалеко.

Вони йшли кілька хвилин, коли Феодора попросила:
— Зупинімося на хвилинку, мамо. Я хочу востаннє подивитися на місто, — її голос тремтів. — Я можу більше ніколи його не побачити.

Вона повернулася, але побачила лише темні високі стіни й вежі на фоні ще темнішого неба. Розчаровано видихнувши, вона сумно сказала:

— Ходімо далі.

Дощ посилювся, а вітер не вщухав. Вони все йшли та йшли. Їхні важкі накидки ставали ще важчими від дощу, а взуття повністю промокло. Кожен крок давався все важче. Раптом попереду вони помітили мерехтіння вогнів. Незабаром їх оточили солдати, і вони побачили дружнє обличчя Лева.

— Ваша величносте! Слава Богу, що ви нарешті з нами в безпеці, і принцеси теж. Через цю негоду ми не знали, чи чекати вас сьогодні.

— Ця негода — Боже благословення для нас, Лево. Вулиці були безлюдними, і ніхто нас не бачив. Ми зустріли лише трьох людей, відколи покинули монастир. Усі троє солдати.

— У вас не виникло проблем, ваша величносте?

— Жодних. Але, Лево, я дуже хочу побачити свого чоловіка. Де він?

— Він чекає на вас у головному таборі за кілька кілометрів звідси. Якщо ваша величність дозволить, я допоможу вам сісти у віз. Я дуже перепрошую за такий простакуватий транспорт, але це краще, ніж іти пішки.

Наступні кілька днів для Феодори пройшли мов у тумані. Вони безпечно добралися до табору, де на них че-

кали гарячі ванни та сухий одяг. Їй дали поспати кілька годин, а потім розбудили й відправили в Селімбрію — тимчасову столицю її батька. Два довгих дні вони їхали на возі болотистими стежками під суцільним дощем.

Пройшло майже шість років, відколи вони з батьком бачилися востаннє. Іоанн Кантакузин обійняв дочку, а потім відвів її від себе, щоб добре роздивитися. Те, що він побачив, його задовольнило, тож він усміхнувся й сказав:

— Орхан Газі буде задоволений тобою, Феодоро. Ти стаєш справжньою красунею, моя дитино. У тебе вже почалися дні крові?

— Ні, тату, — спокійно відповіла вона. *«Ібула б моя воля, то не починалися б ще багато років»*, — подумала дівчина.

— Шкода, — відповів імператор. — Можливо, краще відправити султану твою сестру натомість. Туркам подобаються білявки, та й вона вже жінка.

«Так! Так!» — подумала Феодора. — *Відправ Олену!»*

— Ні, Іоанне, — сказала Зоя Кантакузина, відірвавшись від вишивання. — Феодора рада виконати свій обов'язок перед сім'єю. Чи не так, моя люба?

— Так, мамо, — тихо відповіла вона.

Зоя усміхнулася.

— Молодому Палеологу сімнадцять — він готовий спати з жінкою. Олені чотирнадцять, і вона вже може прийняти чоловіка. Хай усе буде, як є, мій володарю.

— Ти маєш рацію, моя кохана, — кивнув Іоанн.

І через кілька днів відбулося весілля Феодори.

Наречений не приїхав, але його представляв уповноважений християнин. Після вінчання наречену відвезли до імператорського військового табору, де вона посіла

дорогоцінний трон на вкритому килимами підвищенні, який султан відправив їй з цієї нагоди. Трон оздоблювали занавіски з червоного, блакитного, зеленого, срібного, фіолетового й золотого шовку. Внизу солдати з християнської та мусульманської армій гордо стояли зі зброєю в руках. Лише Іоанн як імператор сидів на коні. За його сигналом занавіски відкрили й показали всім наречену в оточенні весільних факелів та євнухів, що стояли на колінах.

Звуки флейт і фанфар сповістили, що Феодора Кантакузина стала дружиною султана Орхана. Поки хор співав радісні пісні про щастя нареченої, її велике милосердя і відданість своїй церкві, Феодора мовчки стояла, поринувши у власні думки. У церкві вона мала похмурий вигляд, але потім мати попередила її, що як вона не буде виглядати щасливою, це спантеличить людей. Тож вона одягнула вдавану усмішку.

Наступного ранку, у день від'їзду, вона розплакалася, і мати востаннє її заспокоювала.

— Усі принцеси так почуваються, коли вперше покидають свої сім'ї, — сказала Зоя. — Я теж така була. Але тобі не слід себе жаліти, моя дитино. Ти Феодора Кантакузина, візантійська принцеса. Ти вища за багатьох інших за правом народження, тому ніколи не показуй свою слабкість підданам.

Дівчинка здригнулася й зробила глибокий вдих.

— Ти писатимеш мені, мамо?

— Постійно, моя люба. А тепер витри очі. Ти не ображатимеш свого чоловіка сльозами.

Феодора послухалася, а потім її відвели до фіолетового з позолотою паланкіна, щоб віднести на корабель,

який перевезе її через Мармурове море до Скутарі, де вже чекав Орхан. Султан відправив цілий загін кавалерії та тридцять кораблів для супроводу своєї нареченої.

Одягнена у світло-блакитну сукню, Феодора здавала-ся маленькою й беззахисною, незважаючи на багату позолоту на манжетах, подолі та комірі. Зоя ледь не розплакалася, коли побачила свою дитину. Дівчинка виглядала вишукано і в той же час зворушливо юно!

Ні імператор, ні його дружина не супроводжували дочку до корабля. З того самого моменту, як Феодора сіла в імператорський паланкін, вона залишилася сама. З того моменту і на багато наступних років.

Через рік після цього ворота Константинополя відчинилися для Іоанна Кантакузина. І за кілька тижнів його дочка Олена вийшла заміж за Іоанна Палеолога, співправителя Кантакузина. Весілля відсвяткували з усім блиском, який тільки могла запропонувати православна церква.

ЧАСТИНА 1

ФЕОДОРА

1350–1351

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Монастир Святої Катерини в місті Бурса був невеликим, зате багатим і вишуканим. Так було не завжди, а лише відколи в ньому оселилася одна з дружин султана — Феодора Кантакузина, візантійська принцеса.

Феодорі було тринадцять, і вона вже цілком могла народжувати дітей. Однак шістдесятидворічний Орхан мав гарем, повний жінок: як незайманих, так і досвідчених. Зрештою, маленька цнотлива християнка в монастирі була лише політичною необхідністю. Тому вона й залишалася там, забута своїм чоловіком-османом.

Якби ж Орхан її побачив, то, незважаючи на свою розбалуваність, не зміг би ігнорувати. Феодора виросла високою та стрункою, мала довгі ноги, пружні злегка підняті груди з рожевими сосками та вродливе обличчя на взір серця. Її шкіра була гладенькою й білою, наче сметана, хоч дівчина і любила проводити час надворі. Темне каштанове волосся з золотим переливом прямими пасмами спадало аж до ніжних виступів заокруглених сідниць. Фіалкові очі були неймовірно ясні й завжди відверті. Ніс був маленький і прямий, а рот пишався пухкою нижньою губою.

На території монастиря Феодора мала власний будинок з вітальнею для гостей (хоч ніхто й не приходив), їдальнею, кухнею, двома спальнями, ванною та приміщеннями для слуг. Вона самотньо жила в цій подобі розкоші, нічого не потребуючи. Її смачно годували, добре охороняли, і їй було неймовірно нудно. Рідко коли їй дозволяли покидати межі монастиря, і навіть якщо їй це вдавалося, то лише зі щільною вуаллю на обличчі та в супроводі хоча б пів дюжини міцних черниць.

На тринадцяте літо від її народження життя Феодори раптом змінилося. Був жаркий полудень, і всі її слуги, розморені спекою, дрімали. Спали навіть черниці, тому Феодора самотньо бродила безлюдним обгородженим подвір'ям монастиря. Раптом легкий вітерець приніс їй запах персиків, що дозрівали в одному з монастирських садів. Двері в той сад виявилися замкненими. Феодору це роздратувало, а коли бажання персиків стало нестерпним, вона вирішила пошукати інший спосіб туди потрапити і таки знайшла його.

У місці, де стіна подвір'я змикалася зі стіною саду біля зовнішнього боку території монастиря, росла товста звивиста лоза. Підібравши свою просту бавовняну сукню лаймового кольору, Феодора вилізла по лозі вгору. Радісно посміюючись, вона обережно пройшла по верху стіни, спустилася вниз по схожій лозі з другого боку й наповнила кишені найбільш стиглими фруктами. Потім вилізла знову нагору.

Однак стіна була стара й місцями ветха. Упродовж багатьох років по ній лазили лише міські коти, які часто зазіхали на приватність монастирських садів. Окрилена

своїм успіхом, Феодора не дивилася під ноги й неочікувано зірвалася. На її подив, вона не вдарилася об землю, натомість опинилася в сильних руках усміхненого юнака.

Він ніжно, але міцно пригорнув її і, здавалося, не поспішав відпускати. Вугільно-чорні очі ретельно й захоплено оглядали дівчину.

— Ти крадійка? Чи просто неслухняна маленька черниця? — запитав він.

— Ні те, ні інше, — вона здивувалася, що може говорити. — Будь ласка, поставте мене на землю.

— І не подумаю, поки не дізнаюся, хто ця красуня з фіолетовими очима. Ти не одягнена у вуаль, тож не можеш бути туркенею. Хто ж ти?

Феодора ніколи не була в обіймах іншого чоловіка, окрім батька. Але це видалося навіть приємним. Його тверді груди вселяли певний спокій, і він пахнув сонцем.

— Ти проковтнула язик, крихітко? — лагідно запитав він.

Вона зашарілася й ображено прикусила губу. Їй здавалося, що він знає, про що вона думає.

— Я вчуся в монастирі, — сказала вона. — Чи не були б ви такі ласкаві й допомогли мені повернутися на стіну? Якщо моє зникнення помітять, мене покарають.

Опустивши її на ноги, він швидко піднявся на стіну. Схилився й допоміг їй піднятися. Потім швидко застрибнув у монастирський сад і простягнув до неї руки.

— Стрибай, фіолетовоока.

Він спритно піймав її і поставив на ноги.

— Тепер тебе не покарають, — засміявся він. — Що взагалі змусило тебе лізти на стіну?

Почуваючись тепер у безпеці, вона пустотливо поглянула на нього. Засунувши руку в кишеню сукні, Феодора вийняла доспілий плід.

— Я захотіла персиків, — відповіла вона, вкусила фрукт і відчула, як по підборіддю потік сік. — Ворота були замкненими, тому я перелізла через стіну.

— Ти завжди отримуєш те, що хочеш?

— Так, але зазвичай мені багато не треба, — відповіла вона.

Він засміявся.

— Мене звати Мурад. А тебе?

— Феодора.

— Надто офіційно. Я називатиму тебе Адора, о найпрекрасніше створіння на світі.

Вона зашарілася, а потім здивовано затамувала подих, коли він схилився й поцілував її.

— Ой! Як ви посміли! Більше так *не* робіть! Я заміжня жінка.

Чорні очі зблиснули.

— І все ж, Адоро, я готовий закластися на те, що це був твій перший поцілунок.

Вона знову почервоніла й спробувала відвернутися, але він ніжно схопив її підборіддя великим і вказівним пальцями.

— І, — продовжив він, — я готовий побитися об заклад, що ти одружена з якимось стариганом. Жоден молодий чоловік, у чийх жилах тече кров, не залишив би тебе нудитися в монастирі. Ти надзвичайно прекрасна.

Вона підвела на нього свої очі, і він був у захваті від того, що на сонці вони набували кольору аметисту.

— Я справді не бачила свого чоловіка кілька років, але вам не слід говорити про нього таким тоном. Він хороша людина. Будь ласка, ідіть уже. Якщо вас тут спіймають, це не принесе вам нічого доброго.

Він не відступив.

— Завтра починається тиждень повного місяця. Вночі я чекатиму на тебе в саду.

— А я точно не прийду!

— Ти боїшся мене, Адоро? — дразнився він.

— Ні!

— То доведи це — і прийди.

Він простягнув руки, пригорнув дівчину до себе й ніжно та повільно поцілував її, стримуючи своє бажання. Через секунду вона піддалася йому. У її думках промайнуло все те, що вони з однолітками говорили про поцілунки, і вона зрозуміла, що це було далеким від правди. Поцілунок був неймовірно солодким, приносив задоволення, яке складно було навіть уявити, і розливав медовий вогонь усередині її зм'яклого тіла.

Звільнивши її губи, він усе ще ніжно обіймав її. Їхні очі зустрілися на коротку мить у дивному порозумінні. А тоді, злякана своєю реакцією, Феодора відштовхнула його й побігла стежкою, акуратно встеленою гравієм. Позаду чула його глузливий сміх і голос:

— До завтра, Адоро.

Опинившись у затишку свого дому, вона забігла в спальню, впала на ліжко й почала вся тремтіти. Їй було байдуже про персики, які висковзнули з кишень і попадали на підлогу.

ПРИМІТКА АВТОРКИ

29 травня 1453 року Константинополь упав до ніг Мухаммеда II, сина Мурада II.

ПРО АВТОРКУ

Бертріс Смолл, авторка бестселерів у *NY Times*, відома як «Lust's Leading Lady», написала 43 романи та новели. Переважно творила в жанрі історичного роману, але також написала сучасну еротичну й популярну фантастичну серію. Вона стала лауреаткою численних нагород за свою творчість. Жила на східному Лонг-Айленді.

ЗМІСТ

Пролог. Константинополь	
1341–1346	7
Частина I. Феодора	
1350–1351	28
Частина II. Бурса	
1357–1359	97
Частина III. Александр і Феодора	
1359–1361	191
Частина IV. Мурад і Феодора	
1361–1390	296
Епілог. Бурса	
Грудень 1427	472
Примітка авторки.	476
Про авторку.	477

Літературно-художнє видання

СМОЛА Бертріс
Адора. Візантійська принцеса

Роман

Головний редактор *С. І. Мозгова*

Редактор *І. М. Давидко*

Художній редактор *А. О. Попова*

Технічний редактор *В. Г. Євлахов*

Коректор *А. М. Фурман*

Підписано до друку 03.08.2020. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Агро». Ум. друк. арк. 25,2. Наклад 3000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

Св. № ДК65 від 26.05.2000

61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24

E-mail: corp@bookclub.ua

Віддруковано у АТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»

61052, м. Харків, вул. Різдва, 11.

Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.

www.globus-book.com

Смола Б.

С51 Адора. Візантійська принцеса : роман / Бертріс Смола ; пер. з англ. Ю. Зеленої. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 480 с.

ISBN 978-617-12-8128-8

ISBN 978-1-419956795 (англ.)

Візантія, XIV століття. Адора була найкоштовнішим камінцем серед усіх скарбів світу. Її волосся спадало ніжними хвилями на витончені плечі, а в очах бриніли лелітки спокуси. Цей фіалковий погляд раз і назавжди причарував та полонив принца Мурада. Їм судилося зустрітись у квітучому саду, щоб ніколи не розлучатися. Перший поцілунок став благословенням і ніжною мукою. Та Адора змалку пов'язана шлюбними узами із султаном Орханом. Невже вона стане іграшкою в руках нелюба?.. І які ще випробування постануть на її шляху до щастя з коханим?

УДК 821.111(73)

Шотландія, 1577 рік. Катріона — невимовно приваблива дівчина, в яку закохується кожен, хто бодай раз бачив її вроду. Коли Кат виповнюється п'ятнадцять, вона змушена взяти шлюб із графом Патріком Леслі, який їй нелюбий. Однак граф добрий до Катріони. Роки злагідного подружнього життя руйнує шотландський король Джеймс Шостий: він силою бере Катріону за свою коханку. Звинувачена в зраді та принижена Катріона тікає до Френсіса — брата-бастарда короля. Він захищає її та по-справжньому розуміє. Чи зможуть закохані подолати всі перепони і нарешті поєднати свої серця в танку дикої та прекрасної любові?